षष्ठमः प्रश्नः

॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥षष्ठमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके षष्टः प्रपाठकः॥

स्वाद्वीं त्वाँ स्वादुनाँ। तीव्रां तीव्रेणं। अमृतांम्मृतेन। मधुंमतीं मधुंमता। सृजामि स॰ सोमेन। सोमोंऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व। सरंस्वत्यै पच्यस्व। इन्द्रांय सुत्राम्णं पच्यस्व। परीतो षिश्चता सुतम्। सोमो य उत्तम॰ ह्विः॥१॥

द्धन्वा यो नर्यो अप्स्वंन्तरा। सुषाव सोम्मिद्रंभिः। पुनातुं ते पिर्स्रुतम्। सोम् सूर्यस्य दुह्ति। वारेण् शर्श्वता तनां। वायुः पूतः पिवत्रंण। प्राङ्ख्सोमो अतिंद्रुतः। इन्द्रंस्य युज्यः सखां। वायुः पूतः पिवत्रंण। प्रत्यङ्ख्सोमो अतिंद्रुतः॥२॥ इन्द्रंस्य युज्यः सखां। ब्रह्मं क्षत्रं पेवते तेजं इन्द्रियम्। सुरया सोमः सुत आसुंतो मदांय। शुक्रेणं देव देवताः पिपृग्धि। रसेनात्रं यजंमानाय धेहि। कुविदङ्ग यवंमन्तो यवंश्चित्। यथा दान्त्यंनुपूर्वं वियूयं। इहेहैषां कृणुत् भोजंनानि। ये ब्रहिषो नमोवृक्तिं न जग्मः। उपयामगृहीतोऽस्यश्विभ्यां त्वा जुष्टं गृह्णामि॥३॥

सरंस्वत्या इन्द्रांय सुत्राम्णें। एष ते योनिस्तेजंसे त्वा। वीर्याय त्वा बलांय त्वा। तेजोंऽसि तेजो मिये धेहि। वीर्यमसि वीर्यं मियं धेहि। बलंमिस् बलं मियं धेहि। नाना हि वां देवहिंत्र सदंः कृतम्। मा सर्मृक्षाथां पर्मे व्योमन्। सुरा त्वमिसं शुष्मिणी सोमं एषः। मा मां हिर्सीः स्वां योनिमाविशन्॥४॥ उपयामगृंहीतोऽस्याश्विनं तेजंः। सार्स्वतं वीर्यम्। ऐन्द्रं बलम्। एष ते योनिर्मोदाय त्वा। आनन्दायं त्वा महंसे त्वा। ओजोऽस्योजो मियं धेहि। मन्युरंसि मन्युं मियं धेहि। महोंऽसि महो मियं धेहि। सहोंऽसि सहो मियं धेहि। या व्याघ्रं विषूचिका। उभौ वृकं च रक्षंति। श्येनं पंतृत्रिणर् सिर्हम्। सेमं पात्वर्हंसः। संपृचंः स्थ सं मां भुद्रेणं पृङ्का विपृचंः स्थ वि मां पाप्मनां पृङ्का। ।

हावः प्रत्यक्ष्यमेमे अतिद्वतो गृह्णम्याविशन्विष्यिका पर्व चाराम्माने राजाऽमृत ए सुतः। ऋजीषेणांजहान्मृत्युम्। ऋतेनं स्त्यमिन्द्रियम्। विपान ए श्रुक्तमन्धंसः। इन्द्रंस्येन्द्रियम्। इदं पयोऽमृतं मधुं। सोममुद्धो व्यंपिबत्। छन्दंसा ह्र्सः शुंचिषत्। ऋतेनं स्त्यमिन्द्रियम्। अद्धः क्षीरं व्यंपिबत्॥६॥ कुङ्गांङ्गिरसो धिया। ऋतेनं स्त्यमिन्द्रियम्। अद्भाः क्षीरं व्यंपिबत्॥६॥ कुङ्गांङ्गिरसो धिया। ऋतेनं स्त्यमिन्द्रियम्। अत्रात्परिस्रुतो रसम्। ब्रह्मणा व्यंपिबत् क्षुत्रम्। ऋतेनं स्त्यमिन्द्रियम्। रेतो मूत्रं विजंहाति। योनिं प्रविश्विदिन्द्रियम्। गर्भो ज्रायुणाऽऽवृंतः। उल्बं जहाति जन्मना। ऋतेनं स्त्यमिन्द्रियम्॥७॥ वेदेन रूपे व्यंकरोत्। स्तासती प्रजापंतिः। ऋतेनं स्त्यमिन्द्रियम्॥७॥

स्त्यमिन्द्रियम्। सोमेन सोमौ व्यंपिबत्। सुतासुतौ प्रजापितः। ऋतेनं स्त्यमिन्द्रियम्। दृष्ट्वा रूपे व्याकरोत्। सत्यानृते प्रजापितः। अश्रंद्धामनृतेऽदंधात्। श्रद्धाः सत्ये प्रजापितः। ऋतेनं सत्यमिन्द्रियम्। दृष्ट्वा परिस्रुतो रसम्। श्रुक्रेणं शुक्रं व्यंपिबत्। पयः सोमं प्रजापितः। ऋतेनं सत्यमिन्द्रियम्। इन्द्रंस्येन्द्रियम्। इदं पयोऽमृतं मधुं॥८॥

अद्धः क्षीरं व्यंपिबुज्जन्मंनुर्तेनं सत्यमिन्द्रियः श्रद्धाः सत्ये प्रजापंतिरृष्टौ चं॥२॥———[२]

सुरांवन्तं बर्ह्षिद र् सुवीरम्। युज्ञ हिन्वन्ति महिषा नमोभिः। दधानाः सोमन्दिवि देवतांसु। मदेमेन्द्रं यजमानाः स्वर्काः। यस्ते रसः सम्भृत ओषधीषु। सोमस्य शुष्मः सुर्या सुतस्य। तेनं जिन्व यजमानं मदेन। सर्रस्वतीमश्विनाविन्द्रंमग्निम्। यमश्विना नमुंचेरासुरादधि। सर्रस्वत्यसंनोदिन्द्रियायं॥९॥

इमन्तर शुक्रं मध्रमन्त्रिमन्दुम्। सोम्र् राजानिम्ह्
भक्षयामि। यदत्रं रिप्तर रिसनः सुतस्यं। यदिन्द्रो
अपिबच्छचीभिः। अहन्तदंस्य मनसा शिवेनं। सोम्र्
राजानिम्ह भक्षयामि। पितृभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधा नमः।
पितामहभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधा नमः। प्रपितामहभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधा नमः।
स्वधाविभ्यः स्वधा नमः। अक्षंन्यितरः॥१०॥

अमीमदन्त पितरंः। अतींतृपन्त पितरंः। अमींमृजन्त पितरंः।

पितंरः शुन्धंध्वम्। पुनन्तुं मा पितरः सोम्यासः। पुनन्तुं मा पितामहाः। पुनन्तु प्रपितामहाः। पवित्रेण शतायुंषा। पुनन्तुं मा पितामहाः। पुनन्तु प्रपितामहाः॥११॥

प्वित्रेण श्तायुंषा। विश्वमायुर्व्यश्यवै। अग्न आयू श्रिष् प्रवसेऽग्ने पर्वस्व। पर्वमानः सुवर्जनः पुनन्तुं मा देवज्ञनाः। जातंवेदः प्रवित्रंवद्यत्तं प्रवित्रंमिर्चिषि। उभाभ्यान्देव सिवतर्वेश्वदेवी पुनती। ये संमानाः समंनसः। पितरों यम्राज्ये। तेषां लोकः स्वधा नमः। यज्ञो देवेषुं कल्पताम्॥१२॥

ये संजाताः समंनसः। जीवा जीवेषुं मामकाः। तेषा् श्रु श्रीमीयं कल्पताम्। अस्मिल्लांके शतः समाः। द्वे स्रुती अश्रणवं पितृणाम्। अहन्देवानांमुत मर्त्यानाम्। याभ्यांमिदं विश्वमेजत्समेति। यदंन्तरा पितरं मातरं च। इदः ह्विः प्रजनंनं मे अस्तु। दशंवीरः सर्वगणः स्वस्तयः। आत्मसनिं प्रजासनिं। पृशुसन्यंभयसनिं लोकसनिं। अग्निः प्रजां बंहुलां में करोतु। अन्नं पयो रेतों अस्मासुं धत्त। रायस्पोष्मिष्मूर्जम्स्मासुं दीधर्त्स्वाहाँ॥१३॥

ङ्-िद्र्यायं पितरंः शृतायुंषा पुनन्तुं मा पितामृहाः पुनन्तु प्रपिंतामहाः कल्पताः स्वस्तये पश्चं च॥३॥ [३]

सीसेन तत्रुं मनसा मनीषिणंः। ऊर्णासूत्रेणं क्वयों वयन्ति।

अश्विनां युज्ञश् संविता सरेस्वती। इन्द्रेस्य रूपं वर्रणो भिष्ठयन्। तदंस्य रूपममृतुश् शचींभिः। तिस्रोऽदंधुर्देवताः सश्रगुणाः। लोमांनि शष्पैर्बहुधा न तोकांभिः। त्वगंस्य माश्समंभवन्न लाजाः। तद्श्विनां भिषजां रुद्रवंतिनी। सरेस्वती वयति पेशो अन्तरः॥१४॥

अस्थिं मृज्ञानं मासंरैः। कारोत्रेण दर्धतो गवाँन्त्वचि। सरंस्वती मनंसा पेश्लं वसुं। नासंत्याभ्यां वयति दर्शतं वपुः। रसं परिस्रुता न रोहितम्। नृग्नहुर्धीर्स्तसंर्न्न वेमं। पर्यसा शुक्रम्मृतं जनित्रम्। सुरंया मूत्रांज्ञनयन्ति रेतः। अपामंतिन्दुर्मतिं बाधंमानाः। ऊवंध्यं वातर्थ सबुवन्तदारात्॥१५॥

इन्द्रेः सुत्रामा हृदेयेन सृत्यम्। पुरोडाशेन सिवृता जंजान। यकृत्क्रोमानं वरुणो भिष्ज्यन्। मतंस्रे वायव्यैर्न मिनाति पित्तम्। आन्नाणि स्थाली मधु पिन्वंमाना। गुदा पात्राणि सुद्धा न धेनुः। श्येनस्य पत्रन्न प्रीहा शवींभिः। आसन्दी नाभिरुदरन्न माता। कुम्भो विनिष्ठुर्जनिता शवींभिः। यस्मिन्नग्रे योन्याङ्गर्भो अन्तः ॥१६॥

प्राशीर्व्यक्तः शतधार् उत्संः। दुहे न कुम्भी र स्वधां पितृभ्यंः। मुख्र सदंस्य शिर् इत्सदेन। जिह्ना प्वित्रंमिश्वना सर सरस्वती। चप्पन्न पायुर्भिषगंस्य वार्लः। वस्तिर्न शेपो हरसा तर्स्वी। अश्विभ्यां चक्षुंरमृतं ग्रहाँभ्याम्। छागेन् तेजों ह्विषां शृतेनं। पक्ष्मांणि गोधूमैः क्वेरुतानिं। पेशो न शुक्रमसितं वसाते॥१७॥

अविर्न मेषो नृसि वीर्याय। प्राणस्य पन्थां अमृतो ग्रहाँभ्याम्। सरंस्वृत्युप्वाकैंर्व्यानम्। नस्यानि ब्रहिर्बदेरैर्जजान। इन्द्रंस्य रूपमृष्मो बलाय। कर्णांभ्याः श्रोत्रंममृतङ्ग्रहाँभ्याम्। यवा न ब्रहिर्भुवि केसंराणि। कर्कन्धं जज्ञे मधुं सार्घं मुखाँत्। आत्मन्नुपस्थे न वृकंस्य लोमं। मुखे श्मश्रृंणि न व्यांघ्रलोमम्॥१८॥

केशा न शीर्षन् यशंसे श्रिये शिखां। सिर्हस्य लोम् त्विषिरिन्द्रियाणि। अङ्गान्यात्मिन्धिषजा तद्धिनां। आत्मानमङ्गेः समधात्सरंस्वती। इन्द्रंस्य रूप॰ श्तमानमायुः। चन्द्रेण ज्योतिर्मृतन्दधाना। सरंस्वती योन्याङ्गर्भमन्तः। अधिभ्यां पत्नी सुकृतं बिभर्ति। अपा॰ रसेन् वरुणो न साम्नां। इन्द्रः श्रिये जनयंत्रप्सु राजां। तेजः पश्ना॰ ह्विरिन्द्रियावंत्। परिस्रुता पर्यसा सार्घं मध्री अधिभ्यांन्दुग्धं भिषजा सरंस्वत्या सुतासुताभ्यांम्। अमृतः सोम् इन्द्ः॥१९॥

अन्तर आरादन्तर्वसाते व्याघ्रलोमः राजां चत्वारि च॥४॥______[४]

मित्रों ऽसि वर्रुणो ऽसि। समृहं विश्वैंद्वैः। क्षुत्रस्य नाभिंरसि। क्षुत्रस्य योनिरसि। स्योनामा सींद। सुषदामा सींद। मा त्वां हिश्सीत्। मा मां हिश्सीत्। निषंसाद धृतव्रंतो वर्रुणः। पस्त्यांस्वा॥२०॥

साम्रांज्याय सुक्रतुंः। देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रंस्वे। अश्विनौर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्ताभ्याम्। अश्विनोर्भेषंज्येन। तेजंसे ब्रह्मवर्चसायाभिषिश्चामि। देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रंस्वे। अश्विनौर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्ताभ्याम्। सरंस्वत्यै भैषंज्येन॥२१॥

वीर्यायान्नाद्यांयाभिषिश्चामि। देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्वे। अश्विनौर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्ताभ्याम्। इन्द्रस्येन्द्रियेणं। श्रिये यशंसे बलांयाभिषिश्चामि। कोऽसि कत्मोऽसि। कस्मैं त्वा कार्यं त्वा। सृश्लोकाँ (४) सुमंङ्गलाँ (४) सत्यंराजा (३) न्। शिरों मे श्रीः॥२२॥

यशो मुखम्। त्विषिः केशाँश्च श्मश्रूणि। राजां मे प्राणोऽमृतम्। सम्राद्वक्षुः। विराद्धोत्रम्। जिह्वा में भृद्रम्। वाङ्गहंः। मनों मृन्युः। स्वराङ्गामंः। मोदाः प्रमोदा अङ्गुलीरङ्गांनि॥२३॥

चित्तं मे सहंः। बाहू मे बर्लमिन्द्रियम्। हस्तौ मे कर्म वीर्यम्। आत्मा क्षत्रमुरो ममं। पृष्टीर्मे राष्ट्रमुदर्म स्मौ। ग्रीवाश्च श्रोण्यौ। ऊरू अर्बी जानुनी। विशो मेऽङ्गानि सुर्वतंः। नाभिर्मे चित्तं विज्ञानम्। पायुर्मेऽपंचितिर्भसत्॥२४॥ आन्न्द्न्न्दावाण्डौ में। भगः सौभांग्यं पसंः। जङ्गांभ्यां प्रद्यां धर्मोंऽस्मि। विशि राजा प्रतिष्ठितः। प्रतिं क्षुत्रे प्रतितिष्ठामि राष्ट्रे। प्रत्यश्चेषु प्रतितिष्ठामि गोषुं। प्रत्यङ्गेषु प्रतितिष्ठाम्यात्मन्। प्रति प्राणेषु प्रतितिष्ठामि पुष्टे। प्रति द्यावांपृथिव्योः। प्रतितिष्ठामि यज्ञे॥२५॥

त्रया देवा एकांदश। त्रयस्त्रिष्शाः सुराधंसः। बृह्स्पतिंपुरोहिताः। देवस्यं सिवृतुः सवे। देवा देवैरंवन्तु मा। प्रथमा द्वितीयैः। द्वितीयौंस्तृतीयैः। तृतीयौः सत्येनं। सत्यं यज्ञेनं। यज्ञो यजुंभिः॥२६॥

यजूर्षेषि सामंभिः। सामाँन्यृग्भिः। ऋचीं याज्यांभिः। याज्यां वषद्वारेः। वृषद्वारा आहुंतिभिः। आहुंतयो मे कामान्त्समंधयन्तु। भूः स्वाहाँ। लोमांनि प्रयंतिर्ममं। त्वङ्म आनंतिरागंतिः। मार्सं म् उपनितः। वस्वस्थि। मुज्जा म् आनंतिः॥२७॥

प्रस्यांस्वा सरंस्वत्ये भेषंज्येन श्रीरङ्गानि भूसद्यज्ञे युज्ञो यर्जुर्भिरूपंनितिर्दे चापा ——[५]
यद्देवा देवहेर्डनम्। देवांसश्चकुमा वयम्। अग्निर्मा
तस्मादेनंसः। विश्वांन्मुश्चत्व १ हंसः। यदि दिवा यदि
नक्तम्। एना १ सि चकुमा वयम्। वायुर्मा तस्मादेनंसः।
विश्वांन्मुश्चत्व १ हंसः। यदि जाग्रद्यदि स्वप्नें। एना १ सि
चकुमा वयम्॥ २८॥

सूर्यो मा तस्मादेनंसः। विश्वान्मुश्चत्व १ हंसः। यद्ग्रामे यदरंण्ये।

यत्सभायां यदिन्द्रिये। यच्छूद्रे यद्र्यें। एनश्चकुमा व्यम्। यदेकस्याधि धर्मणि। तस्यांवयजंनमिस। यदापो अप्निया वरुणेति शपांमहे। ततों वरुण नो मुश्च॥२९॥ अवंभृथ निचङ्कण निचेरुरंसि निचङ्कण। अवं देवैर्देवकृंतमेनोंऽयाट। अव मर्त्येर्मर्त्यकृतम्। उरोरा नों देव रिषस्पांहि। सुमित्रा न आप ओषंधयः सन्तु। दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुः। यौंऽस्मान्द्वेष्टिं। यं चं व्यं द्विष्मः। द्रुपदादिवेन्मुंमुचानः। स्विन्नः स्नात्वी मलांदिव॥३०॥

पूतं प्वित्रेणेवाज्यम्। आपंः शुन्धन्तु मैनंसः। उद्घयन्तमंसस्परि। पश्यंन्तो ज्योतिरुत्तंरम्। देवन्दंवत्रा सूर्यम्। अगंन्म ज्योतिरुत्तमम्। प्रतियुतो वरुणस्य पाशंः। प्रत्यंस्तो वरुणस्य पाशंः। प्रधौंऽस्येधिषीमिहिं। समिदंसि ॥३१॥ तेजोऽसि तेजो मियं धेहि। अपो अन्वंचारिषम्। रसेन समंसृक्ष्मिह। पयंस्वा अग्र आगंमम्। तं मा स स्यृंज वर्चसा। प्रजयां च धनेन च। समावंवित पृथिवी। समुषाः। समु सूर्यः। समु विश्वमिदञ्जगंत। वैश्वानरज्योतिर्भूयासम्। विभुङ्कामं व्यंश्ववे। भूः स्वाहाँ॥३२॥ स्वष्ट एनारेसि चकुमा वयं मृंच मलादिव स्मिदंसि जग्नीणि चाहा [६] होतां यक्षत्सिमिधेन्द्रंमिडस्पदे। नाभां पृथिव्या अधि। दिवो

वर्ष्मन्त्सिमध्यते। ओजिष्ठश्चर्षणी सहान्। वेत्वाज्यस्य

होत्यंजं। होतां यक्ष्तन्नूनपांतम्। ऊतिभि्जेतांर्मपंराजितम्। इन्द्रं देव र सुंव्विदम्। पृथिभिर्मधुंमत्तमैः। नराश रसेंन् तेजंसा॥ ३३॥

वेत्वाज्यंस्य होत्रयंजं। होतां यक्ष्विद्धांभिरिन्द्रंमीडितम्। आजुह्वांनुममर्त्यम्। देवो देवैः सवींर्यः। वज्रंहस्तः पुरन्द्रः। वेत्वाज्यंस्य होत्यंजं। होतांयक्षद्वर्हिषीन्द्रंन्निषद्वरम्। वृष्भन्नर्यापसम्। वसुंभीरुद्रैरांदित्यैः। स्युग्भिंर्बर्हिरासंदत्॥३४॥

वेत्वाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्षदोजो न वीर्यम्। सहो द्वार् इन्द्रंमवर्धयन्। सुप्रायणा विश्रंयन्तामृतावृधंः। द्वार् इन्द्रांय मीदुषें। वियन्त्वाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्षदुषे इन्द्रंस्य धेनू। सुदुषे मातरौ मही। सवातरौ न तेजंसी। वृत्समिन्द्रंमवर्धताम्॥३५॥

वीतामाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्षद्दैव्या होतांरा। भिषजा सखांया। ह्विषेन्द्रं भिषज्यतः। कवी देवौ प्रचेतसौ। इन्द्रांय धत्त इन्द्रियम्। वीतामाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्षत्तिस्रो देवीः। त्रयंस्त्रिधातंवोपसंः। इडा सरस्वती भारंती॥३६॥

महीन्द्रंपत्नीर्ह्विष्मंतीः। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्ष्त्त्वष्टांर्मिन्द्रं देवम्। भिषज्ञं सुयजंङ्गृत्तिश्रयम्। पुरुरूपं सुरेतंसं मघोनिम्। इन्द्रांय त्वष्टा दधंदिन्द्रियाणि। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षद्वनस्पतिम्। शुमितारं

श्वतकंतुम्। धियो जोष्टारंमिन्द्रियम्॥३७॥

मध्वां सम्ञन्पथिभिः सुगेभिः। स्वदांति ह्व्यं मधुंना घृतेनं। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षदिन्द्रः स्वाहाऽऽज्यस्य। स्वाहां मेदंसः। स्वाहां स्तोकानांम्। स्वाहा स्वाहांकृतीनाम्। स्वाहां ह्व्यसूँक्तीनाम्। स्वाहां देवाः आज्यपान्। स्वाहेन्द्रः होत्राञ्जंषाणाः। इन्द्र आज्यंस्य वियन्तु। होत्र्यंजं॥३८॥

तेजंसाऽऽसददवर्धतां भारंतीन्द्रियं जुंषाणा द्वे चं (सुमिधेन्द्रन्तनूनपांतुमिडांभिर्बुर्हिष्योजं उषे दैव्यां तिस्रस्त्वष्टांरुं वनस्पितिमिन्द्रम् ॥ सुमिधेन्द्रं चतुर्वेत्वेको वियन्तु द्विर्वीतामेको वियन्तु द्विर्वेत्वेको वियन्तु होतर्यजं ॥)॥७॥•

सिमंद्ध इन्द्रं उषसामनीके। पुरोरुचां पूर्वकृद्वांवृधानः। त्रिभिर्देवैस्त्रिष्शता वर्ज्रबाहुः। ज्ञ्यानं वृत्रं वि दुरों ववार। नराशक्षः प्रतिशूरो मिमानः। तनूनपात्प्रतिं यज्ञस्य धामं। गोभिर्वपावान्मध्ना समुञ्जन्। हिरंण्येश्चन्द्री यंजित प्रचेताः। ईडितो देवेर्हिरंवाक अभिष्टिः। आजुह्वांनो ह्विषा शर्धमानः॥३९॥

पुरन्दरो मघवान् वर्ज्ञबाहुः। आयांतु यज्ञमुपंनो जुषाणः। जुषाणो बर्हिर्हिरिवान्न इन्द्रेः। प्राचीनर् सीदत्प्रदिशां पृथिव्याः। उरुव्यचाः प्रथमानः स्योनम्। आदित्येर्क्तं वस्ंिमः स्जोषाः। इन्द्रन्दुरंः कवृष्यो धावमानाः। वृषाणं यन्तु जनयः सुपर्वाः। द्वारो देवीर्भितो विश्रयन्ताम्। सुवीरां वीरं प्रथमाना महोभिः॥४०॥ उषासानक्तां बृह्ती बृहन्तम्ं। पर्यस्वती सुदुघे शूरिमन्द्रम्ं। पेशंस्वती तन्तुंना संव्ययंन्ती। दैवानां देवं यंजतः सुरुको। देव्या मिमाना मनंसा पुरुत्रा। होतांराविन्द्रं प्रथमा सुवाचां। मूर्धन् यज्ञस्य मधुना दर्धाना। प्राचीनं ज्योतिंरह्विषां वृधातः। तिस्रो देवीर् ह्विषा वर्धमानाः। इन्द्रं जुषाणा वृषंणन्न पत्नीः॥४१॥

अच्छिन्न-तन्तुं पर्यसा सरंस्वती। इडां देवी भारंती विश्वतूँर्तिः। त्वष्टा दधदिन्द्रांय शुष्मम्। अपाकोचिंष्टुर्य्शसे पुरूणि। वृषा यज्नन्वृषणं भूरिरेताः। मूर्धन् यज्ञस्य समनक्तु देवान्। वनस्पतिरवंसृष्टो न पाशैः। त्मन्यां सम्अञ्छंिमता न देवः। इन्द्रंस्य ह्व्यैर्जुठरं पृणानः। स्वदांति ह्व्यं मध्ना घृतेनं। स्तोकानामिन्दुं प्रति शूर इन्द्रंः। वृषायमाणो वृष्भस्तुंराषाट्। घृतप्रुषा मध्ना ह्व्यमुन्दन्। मूर्धन् यज्ञस्यं जुषता् स्वाहां॥४२॥

शर्धमानो महोभिः पत्नीर्धृतेनं चुत्वारिं च॥८॥————[८]

आचंर्षणिप्रा विवेष यन्मां। त॰ स्प्रीचीः। स्त्यिमित्तन्न त्वावा॰ अन्यो अस्ति। इन्द्रं देवो न मर्त्यो ज्यायान्। अहुन्निहं परिशयांन्मणिः। अवांसृजोऽपो अच्छां समुद्रम्। प्रसंसाहिषे पुरुहूत शत्रून्। ज्येष्ठंस्ते शुष्मं इह रातिरस्तु। इन्द्रा भंर दक्षिणेना वसूंनि। पितः सिन्धूंनामिस रेवर्तीनाम्। स शेवृंधमिधं धाद्युम्नम्समे। मिहं क्षूत्रं जंनाषाडिंन्द्र तव्यम्। रक्षां च नो मुघोनः पाहि सूरीन्। राये चं नः स्वप्त्या इषे धाः॥४३॥

रेवर्तीनाश्चरवारिं च॥९॥-----[९]

देवं बर्हिरिन्द्र र सुदेवन्देवैः। वीरवंतस्तीर्णं वेद्यांमवर्धयत्। वस्तौर्वृतं प्राक्तौर्भृतम्। राया बर्हिष्मृतोऽत्यंगात्। वसुवने वसुधेयंस्य वेतु यजं। देवीर्द्वार् इन्द्र सङ्घाते। विङ्वीर्यामंन्नवर्धयन्। आ वृत्सेन् तरुणेन कुमारेणं चमीविता अपार्वाणम्। रेणुकंकाटन्नुदन्ताम्। वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजं॥४४॥

देवी उषासानक्तां। इन्ह्रं यज्ञे प्रयत्यंह्वेताम्। दैवीर्विशः प्रायांसिष्टाम्। सुप्रीते सुधिते अभूताम्। वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजा। देवी जोष्ट्री वसुधिती। देविमन्द्रंमवर्धताम्। अयांव्यन्याघा द्वेषा सि। आन्यावांक्षीद्वसु वार्याणि। यजमानाय शिक्षिते॥४५॥

वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजं। देवी ऊर्जाहंती दुघें सुदुधैं। पयसेन्द्रंमवर्धताम्। इष्मूर्जम्न्याऽवाँक्षीत्। सिध्र्ः सपीतिम्न्या। नवेन पूर्वन्दयंमाने। पुराणेन नवम्। अधातामूर्जमूर्जाहंती वसु वार्याणि। यजंमानाय शिक्षिते। वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजं॥४६॥

देवा दैव्या होतांरा। देविमन्द्रंमवर्धताम्। हृताघंशः सावाभां ष्ट्रां वसुवार्याणि। यजंमानाय शिक्षितौ। वसुवनं वसुधेयंस्य वीतां यजं। देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः। पितृमिन्द्रंमवर्धयन्। अस्पृक्षद्भारंती दिवम्। रुद्रैर्य्जः सरंस्वती। इडा वसुंमती गृहान्॥४७॥

वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजं। देव इन्द्रो नराशर्सः। त्रिवरूथस्रिवन्धुरः। देविमन्द्रमवर्धयत्। शतेनं शितिपृष्ठानामाहितः। सहस्रेण प्रवंतिते। मित्रावरुणेदंस्य होत्रमर्हतः। बृह्स्पितेः स्तोत्रम्। अश्विनाऽऽध्वंर्यवम्। वसुवने वसुधेयंस्य वेतु यजं॥४८॥

देव इन्द्रो वनस्पतिः। हिरंण्यवर्णो मधुंशाखः सुपिप्पृतः। देविमन्द्रंमवर्धयत्। दिव्मग्रेणाप्रात्। आऽन्तिरक्षं पृथिवीमंद १ हीत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं। देवं बर्हिवीरितीनाम्। देविमन्द्रंमवर्धयत्। स्वासस्थिमन्द्रेणासंत्रम्। अन्या बर्ही १ ष्यभ्यंभूत्। वसुवनं वसुधेयस्यं वेतु यजं। देवो अग्निः स्विष्टकृत्। देविमन्द्रंमवर्धयत्। स्विष्टं कुर्वन्तिस्वष्टकृत्। स्विष्टं कुर्वन्तिस्वष्टकृत्। स्विष्टं मुद्यं करोतु नः। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं॥४९॥ वियुन्तु यजं शिक्षिते विश्वतं वसुधेयंस्य वीताँय्यजं गृहान वेतु यजांभृष्यदं (देवं बर्हिदेवीद्वारं देवी उपासानकां देवी जोष्ट्री देवी ऊर्जाहंती देवा देव्या होतांरा शिक्षिते वेविस्त्रसस्त्रको देवी उपासानकां देवी जोष्ट्री वेवि इन्द्रो वनस्पतिर्देवं बर्हिवीरितीनान्देवो अग्निः स्विष्टकृद्देवम्। वेतु वियन्तु चतुर्वीत्वर्भको वियन्तु चतुर्वीत्ववर्भयदवर्भयन्निरंवर्भतामेकोऽ वर्भयः श्वतुरंवर्भयत्।

वस्तोरा वृत्सेन् दैवीरयावीष ह्ताऽस्पृक्षच्छुतेन् दिव स्वासस्थ स्वष्ट शिक्षिते शिक्षिते शिक्षिते शिक्षिते ।

होतां यक्षत्सिमिधाऽग्निमिडस्पदे। अश्विनेन्द्र सरंस्वतीम्। अजो धूम्रो न गोधूमैः क्वंलैर्भेषजम्। मधु शष्पैर्न तेजं इन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्ष्तत्तनूनपात्सरंस्वती। अविंर्मेषो न भेषजम्। पथा मधुंमृताभंरन्। अश्विनेन्द्रांय वीर्यम्॥५०॥

बदंरैरुप्वाकांभिर्भेष्जन्तोकांभिः। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षन्नराशरसं न नृग्नहुम्। पितृर् सुरांयै भेष्जम्। मेषः सरंस्वती भिषक्। रथो न चन्द्र्यंश्विनौर्वपा इन्द्रंस्य वीर्यम्। बदंरैरुप्वाकांभिर्भेष्जन्तोकांभिः। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं॥५१॥

होतां यक्षदिडेडित आजुह्वांनः सरंस्वतीम्। इन्द्रं बलेन वर्धयन्। ऋष्भेण गर्वेन्द्रियम्। अश्विनेन्द्रांय वीर्यम्। यवैः कर्कन्धंभिः। मधुं लाजैर्न मासंरम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षद्वर्हः सृष्टरीमोर्णम्रदाः। भिषङ्गासंत्या॥५२॥

भिषजाऽश्विनाऽश्वा शिशुंमती। भिषग्धेनुः सरंस्वती। भिषग्दुह इन्द्रांय भेषजम्। पयः सोमः परिस्नुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होतुर्यजं। होतां यक्षद्दुरो दिशः। कुवृष्यों न व्यचंस्वतीः। अश्विभ्यान्न दुरो दिशंः। इन्द्रो न रोदंसी दुधैं। दुहे कामान्त्सरस्वती॥५३॥

अश्विनेन्द्रांय भेष्जम्। शुक्रन्न ज्योतिंरिन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षत्सुपेशंसोषे नक्तन्दिवां। अश्विनां सञ्जानाने। समं जाते सरंस्वत्या। त्विषिमिन्द्रे न भेष्जम्। श्येनो न रजंसा हृदा। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं॥५४॥

वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्ष्रद्देव्या होतांरा भिषजाऽश्विनां। इन्द्रन्न जागृंवी दिवा नक्तन्न भेषजेः। शूष्ट्रं सरंस्वती भिषक्। सीसेन दुह इन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षित्रिस्रो देवीर्न भेषुजम्। त्रयंस्त्रिधातंवोऽपसंः। रूपिमन्द्रें हिर्ण्ययम्॥५५॥

अश्विनेडा न भारंती। वाचा सरंस्वती। मह् इन्द्रांय दध्रिन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मध्ं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षुत्त्वष्टांर्मिन्द्रंमश्विनां। भिषज्ञ सरंस्वतीम्। ओजो न जूतिरिन्द्रियम्। वृको न रंभसो भिषक्। यशः सुरंया भेषजम्॥५६॥

श्रिया न मासंरम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्षद्वन्स्पतिम्। शमितार र श्तकंतुम्। भीमन्न मृन्यु राजांनळ्याँ घन्नमंसा ऽश्विना भामम्। सरेस्वती भिषक्। इन्दांय दुह इन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं॥५७॥ होतां यक्षद्ग्निः स्वाहाऽऽज्यंस्य स्तोकानांम्। स्वाहा मेदंसां पृथंक्। स्वाहा छागंमिश्वभ्यांम्। स्वाहां मेषः सरेस्वत्यै। स्वाहंर्ष्भमिन्द्रांय सिःहाय सहंसेन्द्रियम्। स्वाहाऽग्निन्न भेषजम्। स्वाहा सोमंमिन्द्रियम्। स्वाहेन्द्रः सुत्रामाणः सिवतारं वरुणं भिषजां पितम्। स्वाहा वनस्पितं प्रियं पाथो न भेषजम्। स्वाहां देवाः आंज्यपान्॥५८॥

स्वाह् । जियन्त्वाज्यंस्य होत्यंजं। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्षदिश्वना सरंस्वतीमिन्द्रं सुत्रामाणम्। इमे सोमाः सुरामाणः। छागैर्न मेषेर्ऋष्मेः सुताः। शष्पैर्न तोक्मंभिः। लाजेर्महंस्वन्तः। मदा मासरेण परिष्कृताः। शुक्राः पर्यस्वन्तोऽमृताः। प्रस्थिता वो मधुश्चृतः। तानिश्वना सरस्वतीन्द्रः सुत्रामां वृत्रहा। जुषन्ताः सौम्यं मधुं। पिबन्तु मदन्तु वियन्तु सोमम्। होत्यंज॥५९॥ वृषं वियन्त्वाज्यंस्य होत्यंज् नासंत्या सरस्वती मधुं हिर्ण्ययं भेष्वं वियन्त्वाज्यंस्य होत्यंज् नासंत्या सरस्वती मधुं हिर्ण्ययं भेष्वं वियन्त्वाज्यंस्य होत्यंजां प्रदेशे। वर्षः स्वाः दर्शेऽश्वना नवं। सुपेश्वसर्षिः। देव्या होतांय सीसेन रसः। तिस्रस्त्वष्टांरम्ष्टां वर्षः स्वाः दर्शेऽश्वना नवं। सुपेश्वसर्षिः। देव्या होतांय सीसेन रसः। तिस्रस्त्वष्टांरम्ष्टां वर्षः वर्षः। वर्षः क्षेत्रभ्रतेन वर्षः। अभिन्ता द्वादंश प्रयोदशः। स्विधाः वर्षेत्रं क्षेत्रं वर्षेत्रं क्षेत्रः क्ष्यम्थिन भीमं भामम् ॥)॥११॥———[११]

सिमंद्धो अग्निरंश्विना। तृप्तो घुर्मो विराद्भुतः। दुहे धेनुः

सरंस्वती। सोमर्ं शुक्रमिहेन्द्रियम्। तुनूपा भिषजां सुते। अश्विनोभा सरंस्वती। मध्वा रजारंसीन्द्रियम्। इन्द्रांय पृथिभिवंहान्। इन्द्रायेन्दुर् सरंस्वती। नराशरसेन नुग्रहुं:॥६०॥

अधांतामृश्विना मधुं। भेषुजं भिषजां सुते। आजुह्वांना सरंस्वती। इन्द्रांयेन्द्रियाणि वीर्यम्। इडांभिरुश्विनाविषम्। समूर्ज् र सर र्यिन्दं धुः। अश्विना नर्मुचेः सुतम्। सोम र शुक्रं पंरिस्तां। सरस्वती तमाभरत्। बुर्हिषेन्द्रीय पातंवे॥६१॥

कवष्यों न व्यचंस्वतीः। अश्विभ्यां न दुरो दिशंः। इन्द्रो न रोदंसी दुघंं। दुहे कामान्त्सरंस्वती। उषासा नक्तंमश्विना। दिवेन्द्र र सायमिन्द्रियैः। सुआनाने सुपेशंसा। समं जाते सर्रस्वत्या। पातं नो अश्विना दिवा। पाहि नक्तर् सरस्वति॥६२॥

दैव्यां होतारा भिषजा। पातिमन्द्र सर्चा सुते। तिस्रस्रेधा सरंस्वती। अश्विना भारतीडाँ। तीव्रं पंरिस्रुता सोमम्। इन्द्रांय सुषवुर्मदम्। अश्विना भेषजं मधुं। भेषजन्नः सरंस्वती। इन्द्रे त्वष्टा यशः श्रियम्। रूप र रूपमधुः सुते। ऋतुथेन्द्रो वनस्पतिः। शृश्मानः पंरिस्रुतौ। कीलालंमिश्वभ्यां मर्ध्। दुहे धेनुः सरंस्वती। गोभिर्न सोमंमश्विना। मासंरेण परिष्कृतौ। समेधाता १ सर्रस्वत्या। स्वाहेन्द्रे सुतं मधुं॥६३॥

अश्विनां ह्विरिन्द्रियम्। नमुंचेर्धिया सरंस्वती। आ शुक्रमांसुराद्वसु। मुघमिन्द्रांय जभिरे। यमश्विना सरंस्वती। ह्विषेन्द्रमवर्धयन्। स बिंभेद वृलं मृघम्। नमुंचावासुरे सचौ। तमिन्द्रं पशवः सचौ। अश्विनोभा सरंस्वती॥६४॥

दधांना अभ्यंनूषत। ह्विषां यज्ञिमंन्द्रियम्। य इन्द्रं इन्द्रियन्द्धुः। स्विता वरुणो भगः। स सुत्रामां ह्विष्पंतिः। यजमानाय सश्चत। स्विता वरुणोऽदधंत्। यजमानाय दाशुषें। आदंत्त नमुंचेर्वसुं। सुत्रामा बलंगिन्द्रियम्॥६५॥

वर्रुणः क्षुत्रमिन्द्रियम्। भगेन सिवता श्रियम्। सुत्रामा यशेसा बलम्। दधाना यज्ञमांशत। अश्विना गोभिरिन्द्रियम्। अश्विभिर्वीर्यं बलम्। ह्विषेन्द्र सरंस्वती। यजंमानमवर्धयन्। ता नासंत्या सुपेशेसा। हिरंण्यवर्तनी नरा। सरंस्वती ह्विष्मंती। इन्द्र कर्मसु नोऽवत। ता भिषजां सुकर्मणा। सा सुदुघा सरंस्वती। स वृत्रहा श्तकंतुः। इन्द्रांय दधुरिन्द्रियम्॥६६॥

उुभा सरस्वती बर्लमिन्द्रियन्नरा पद्गं॥१३॥

[83]

देवं ब्र्हिः संरस्वती। सुदेविमन्द्रं अश्विनां। तेजो न चक्षुंरक्ष्योः। ब्र्हिषां दध्रिन्द्रियम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यजां। देवीर्द्वारां अश्विनां। भिषजेन्द्रे सरस्वती। प्राणन्न वीर्यन्नुसि। द्वारां दध्रिन्द्रियम्। वसुवनं वसुधेयंस्य

वियन्तु यजं॥६७॥

देवी उषासांविश्वनां। भिषजेन्द्रे सरंस्वती। बलन्न वार्चमास्यें। उषाभ्यांन्दध्रिन्द्रियम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यजं। देवी जोष्ट्री अश्विनां। सुत्रामेन्द्रे सरंस्वती। श्रोत्रन्न कर्णयोर्यशंः। जोष्ट्रीभ्यान्दध्रिन्द्रियम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यजं॥६८॥

देवी ऊर्जाहुंती दुघं सुदुघं। पयसेन्द्र सरंस्वत्यश्विनां भिषजांवत। शुक्रन्न ज्योतिः स्तनंयोराहुंती धत्त इन्द्रियम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यजं। देवा देवानां भिषजां। होतांराविन्द्रंमश्विनां। वृष्ट्कारेः सरंस्वती। त्विष्ट्रिन्न हृदंये मृतिम्। होतृंभ्यान्दधुरिन्द्रियम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यजं॥६९॥

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः। सरंस्वत्यश्विना भार्तीडाँ। शूषत्र मध्ये नाभ्याम्। इन्द्रांय दध्रिन्द्रियम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यर्जा। देव इन्द्रो नराशश्संः। त्रिवरूथः सरंस्वत्याऽश्विभ्यामीयते रथंः। रेतो न रूपम्मृतंं जनित्रम्। इन्द्रांय त्वष्टा दधंदिन्द्रियाणि। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यर्जा॥७०॥

देव इन्द्रो वनस्पतिः। हिरंण्यपर्णो अश्विभ्याम्। सरंस्वत्याः सुपिप्पुलः। इन्द्रांय पच्यते मर्धु। ओजो न जूतिमृष्भो न भामम्। वनस्पतिनीं दर्धदिन्द्रियाणि। वसुवने वसुधेयस्य वियन्तु यजं। देवं ब्र्हिवीरितीनाम्। अध्वरे स्तीर्णमुश्विभ्याम्। ऊर्णमदाः सरस्वत्याः॥७१॥

स्योनिर्मिन्द्र ते सदंः। ईशायें मृन्यु राजांनं बर्हिषां दधिरिन्द्रियम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यजं। देवो अग्निः स्विष्टुकृत्। देवान् यंक्षद्यथायथम्। होतांराविन्द्रंमिश्विनां। वाचा वाच् सरंस्वतीम्। अग्नि सोम हितां वन्स्पतिः। इन्द्रंः सुत्रामां सिवृता वर्रुणो भिषक्। इष्टो देवो वनस्पतिः। स्विष्टा देवा आंज्यपाः। इष्टो अग्निरिग्निनां। होतां होत्रे स्विष्टुकृत्। यशो न दधंदिन्द्रियम्। ऊर्जुमपंचिति इस्वधाम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यजं॥७२॥

द्वारों दध्रिन्द्रियं वंसुवनें वसुधेयंस्य वियन्तु यज् जोष्टींभ्यान्दध्रिन्द्रियं वंसुवनें वसुधेयंस्य वियन्तु यज् होतृंभ्यान्दध्रिन्द्रियं वंसुवनें वसुधेयंस्य वियन्तु यजेंन्द्रियाणिं वसुवनें वसुधेयंस्य वियन्तु यज् सरंस्वत्या वनस्पतिष्णद्वं (देवं बर्हिर्देवीद्वर्षारों देवी उषासांवश्विनां देवी जोष्ट्रीं देवी ऊर्जाहंती देवा देवानां भिषजां वषद्वरेदेवीस्त्रिस्तस्रि देवीदेव इन्द्रो नराशश्सों देव इन्द्रो वनस्पतिर्देवं बर्हिर्वारिंतीनान्देवो अग्निः स्विष्टकृद्देवान्। समिधाऽग्निन्देवं बर्हिः सरंस्वत्यश्विना सर्वं वियन्तु। द्वारंस्त्रिसः सर्ववियन्तु। अज इन्द्रमोजोऽग्निं परः सरंस्वतीम्। नक्तं पूर्वः सरंस्वति। अन्यत्र सरंस्वती। भिषक्पूर्वन्दह इन्द्रियम्। अन्यत्रं दध्रिन्द्रियम्। सौत्रामण्याश् स्तृतासुती। अञ्चन्त्ययं यजंमानः ॥ ॥१४॥

अग्निम् होतांरमवृणीत। अय॰ सुंतासुती यजंमानः। पर्चन्यक्तीः। पर्चन्युरोडाशान्। गृह्णन्यहान्। बुध्नत्रिश्वभ्याञ्छागु॰

सरंस्वत्या इन्द्रांय। बुध्नन्त्सरंस्वत्यै मेषमिन्द्रांयाश्विभ्यांम्। बुध्रनिन्द्रांयर्षभम् श्विभ्या ५ सरंस्वत्यै। सूपस्था अद्य देवो वनस्पतिरभवत्। अश्विभ्याञ्छागेन सरेस्वत्या इन्द्रांय॥७३॥ सरंस्वत्यै मेषेणेन्द्रांयाश्विभ्यांम्। इन्द्रांयर्षभेणाश्विभ्या । सरंस्वत्यै। अक्षः स्तान्मंदस्तः प्रतिपचताग्रंभीषुः। अवीवृधन्त ग्रहैंः। अपातामुश्विना सरंस्वृतीन्द्रः सुत्रामां वृत्रहा। सोमान्त्सुराम्णंः। उपो उक्थामदाः श्रौद्विमदां अदन्। अवींवृधन्ताङ्ग्षैः। त्वामुद्यर्षं आर्षेयर्षीणान्नपादवृणीत। अय सुंतासुती यर्जमानः। बहुभ्य आ सङ्गतेभ्यः। एष में देवेषु वसु वार्या येक्ष्यत् इति। ता या देवा देवदानान्यद्ः। तान्यस्मा आ च शास्वं। आ चं गुरस्व। इषितश्चं होतरसिं भद्रवाच्यांय प्रेषितो मानुंषः। सूक्तवाकायं सूक्ता ब्रूंहि॥७४॥ इन्द्रांयु यर्जमानः सप्त चं॥१५॥=

उशन्तंस्त्वा हवामह् आ नों अग्ने सुकेतुनां। त्वश् सोंम महे भगन्त्वश् सोंम् प्रचिंकितो मनीषा। त्वया हि नेः पितरं सोम् पूर्वे त्वश् सोंम पितृभिः संविदानः। बर्हिषदः पितर् आऽहं पितृन्। उपहूताः पितरोऽग्निष्वात्ताः पितरः। अग्निष्वात्तानृतुमतो हवामहे। नराशश्से सोमपीथं य आशुः। ते नो अर्वन्तः सुहवां भवन्तु। शं नो भवन्तु द्विपदे शश्चतुंष्पदे। ये अंग्निष्वात्ता येऽनंग्निष्वात्ताः॥७५॥

अ॰होमुर्चः पितरंः सोम्यासंः। परेऽवंरेऽमृतांसो भवंन्तः।

अधि ब्रुवन्तु ते अंवन्त्वस्मान्। वान्यांयै दुग्धे जुषमांणाः कर्म्भम्। उदीरांणा अवंरे परे च। अग्निष्वात्ता ऋतुभिः संविदानाः। इन्द्रंवन्तो ह्विरिदं जुंषन्ताम्। यदंग्ने कव्यवाहन् त्वमंग्न ईडितो जांतवेदः। मातंली कव्यैः। ये तांतृपुर्देवत्रा जेहंमानाः। होत्रावृधः स्तोमंतष्टासो अर्कैः। आऽग्ने याहि सुविदत्रेभिर्वाङ्। सत्यैः कव्यैः पितृभिर्घर्मसिद्धेः। ह्व्यवाहंम् जरं पुरुप्रियम्। अग्निं घृतेनं ह्विषां सप्यन्। उपांसदङ्कव्यवाहं पितृणाम्। स नंः प्रजां वीरवंतीः समृण्वतु॥७६॥

अर्निग्निष्वात्ता जेहंमानाः सप्त चं॥१६॥-----[१६]

होतां यक्षदिडस्पदे। समिधानं महद्यशंः। सुषंमिद्धं वरेण्यम्। अग्निमिन्द्रं वयोधसम्। गायत्रीञ्छन्दं इन्द्रियम्। त्र्यविङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षच्छुचिंव्रतम्। तनूनपातमुद्भिदम्। यङ्गर्भमदिंतिर्द्धे॥७७॥

शुचिमिन्द्रं वयोधसम्। उष्णिह्ञ्छन्दं इन्द्रियम्। दित्यवाह्ङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षदीडेन्यम्। ईडितं वृत्रहन्तंमम्। इडांभिरीड्यू सहंः। सोम्मिन्द्रं वयोधसम्। अनुष्टुभ्ञ्छन्दं इन्द्रियम्। त्रिवत्सङ्गां वयो दर्धत्॥७८॥

वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षत्सुबर्हिषदम्।

पूषणवन्तममंर्त्यम्। सीदंन्तं बर्हिषं प्रिये। अमृतेन्द्रं वयोधसम्। बृह्तीञ्छन्दं इन्द्रियम्। पश्चाविङ्गां वयो दधंत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यंजं। होतांयक्ष्ट्रस्र्यंस्वतीः। सुप्रायणा ऋतावृधंः॥७९॥

द्वारों देवीर्हिरण्ययीः। ब्रह्माण् इन्द्रं वयोधसम्। पृङ्किञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। तुर्यवाहुङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्यंजी। होतां यक्षत्सुपेशंसे। सुशिल्पे बृहती उभे। नक्तोषासा न दंरशते। विश्वमिन्द्रं वयोधसम्। त्रिष्टुभुञ्छन्दं इन्द्रियम्॥८०॥ पृष्ठ्वाहुङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यंजी। होतां यक्षत्प्रचेतसा। देवानांमुक्तमं यशः। होतांरा देव्यां क्वी। स्युजेन्द्रं वयोधसम्। जगंतीञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। अनुङ्वाहुङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यंजी। होतां यक्षत्पेशंस्वतीः॥८१॥

तिस्रो देवीरहिरण्ययीः। भारतीर्बृह्तीर्म्हीः। पितिमिन्द्रं वयोधसम्। विराज्ञञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। धेनुङ्गान्न वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षत्सुरेतंसम्। त्वष्टांरं पृष्टिवर्धनम्। रूपाणि विभ्रंतं पृथंक्। पृष्टिमिन्द्रं वयोधसम्॥८२॥

द्विपदञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। उक्षाणुङ्गान्न वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होतुर्यजे। होतां यक्षच्छुतऋतुम्। हिरंण्यपर्णमुक्थिनम्। र्शनां बिभ्रंतं वृशिम्। भगमिन्द्रं वयोधसम्। क्कुभुञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। वृशां वेहत्ङ्गान्न वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्ष्त्रस्वाहांकृतीः। अग्निङ्गृहपंतिं पृथंक्। वर्रुणं भेषजङ्काविम्। क्षुत्रमिन्द्रं वयोधसम्। अतिंच्छन्दस्ञ्छन्दं इन्द्रियम्। बृहद्ष्पभङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होतर्यजं॥८३॥

द्धे दर्धरतावृधं इन्द्रियं पेशंस्वतीर्वयोधसं वेत्वाज्यंस्य होत्र्यंजं सप्त चं (इडस्प्देंऽग्निङ्गांयुत्रोच्यविम्। शृचिंव्रत्र् शृचिंमुण्णिहंन्दित्यवाहम्। ईडेन्य्र सोमंमनुष्टभंत्रिवृत्त्सम्। सुब्रृहिषदंमुमृतेन्द्रं बृह्तीं पश्चांविम्। व्यचंस्वतीः सुप्रायणा द्वारों बृह्माणंः पृङ्किमिृह तुंर्यवाहम्। सुपेशंसे विश्वमिन्द्रंत्रिष्टभं पष्टवाहम्। प्रचंतसा स्युजेन्द्रं जगंतीमिृहानुङ्गाहम्। पेशंस्वतीस्तिसः पतिं विराजंमिृह धेनुत्र। सुरेतंसुन्त्वष्टांर् पृष्टिमिन्द्रं द्विपदंमिृहोक्षाणृत्र। शृतकंतुं भगमिन्द्रंङ्ककुभंमिृह वृशात्र। स्वाहांकृतीः क्षत्रमितंच्छन्दसं बृहदंप्भङ्गां वयो दर्धदिन्द्रियमृषिं वसु नवं द्शेहंन्द्रियमष्टं नव दश् गात्र वयो दर्धदिडस्पदे सर्वं वेतु ॥)॥१७॥
[१७]

सिमंद्धो अग्निः स्मिधां। सुषंमिद्धो वरेंण्यः। गायत्री छन्दं इन्द्रियम्। त्र्यविर्गोवयो दधुः। तनूनपाच्छुचित्रतः। तनूपाच् सरंस्वती। उष्णिक्छन्दं इन्द्रियम्। दित्यवाङ्गोवयो दधुः। इडांभिरुग्निरीड्यः। सोमो देवो अमंत्र्यः॥८४॥

अनुष्टुप्छन्दं इन्द्रियम्। त्रिवृत्सो गौर्वयो दधुः। सुब्रहिर्गिः पूषण्वान्। स्तीर्णबंर्हिरमंत्र्यः। बृह्ती छन्दं इन्द्रियम्। पश्चांविर्गीर्वयो दधुः। दुरो देवीर्दिशो महीः। ब्रह्मा देवो बृह्स्पतिः। पुङ्किश्छन्दं इहेन्द्रियम्। तुर्युवाङ्गोर्वयो दधुः॥८५॥ उषे यह्वी सुपेशंसा। विश्वं देवा अमंत्याः। त्रिष्टुप्छन्दं इन्द्रियम्। पृष्ठवाद्गौर्वयो दधुः। दैव्यां होतारा भिषजा। इन्द्रंण स्युजां युजा। जगंती छन्दं इहेन्द्रियम्। अनुङ्वान्गौर्वयो दधुः। तिस्र इडा सरंस्वती। भारती मुरुतो विशंः॥८६॥

विराद्धन्दं इहेन्द्रियम्। धेनुर्गौर्न वयो दधः। त्वष्टां तुरीपो अद्भंतः। इन्द्राग्नी पृष्टिवर्धना। द्विपाच्छन्दं इहेन्द्रियम्। उक्षा गौर्न वयो दधः। शमिता नो वनस्पतिः। स्विता प्रस्वन्भगम्। कुकुच्छन्दं इहेन्द्रियम्। वृशा वेहद्गौर्न वयो दधः। स्वाहां यृज्ञं वर्रुणः। सुक्षुत्रो भेषुजङ्करत्। अतिच्छन्दाश्छन्दं इन्द्रियम्। बृहदंष्भो गौर्वयो दधः॥८७॥

अमर्त्यस्तुर्युवाङ्गोर्वयो दधुर्विशों वृशा वेहद्गौर्न वयो दधुश्चत्वारि च॥१८॥_____[१८]

वसन्तेन्त्नी देवाः। वसंवस्त्रिवृतां स्तुतम्। रथन्तरेण् तेजंसा। ह्विरिन्द्रे वयो दधुः। ग्रीष्मेणं देवा ऋतुनां। रुद्राः पंश्चद्रशे स्तुतम्। बृह्ता यशंसा बलम्। ह्विरिन्द्रे वयो दधुः। वर्षाभिर्ऋतुनांऽऽदित्याः। स्तोमे सप्तद्रशे स्तुतम्॥८८॥

वैरूपेणं विशौजंसा। ह्विरिन्द्रे वयों दधुः। शार्देन्तुनां देवाः। एकविश्श ऋभवंः स्तुतम्। वैराजेनं श्रिया श्रियम्। ह्विरिन्द्रे वयों दधुः। हेमन्तेन्तुनां देवाः। मरुतंस्त्रिण्वे स्तुतम्। बलेन् शक्वरीः सहंः। ह्विरिन्द्रे वयों दधुः। शैशिरेण्तुनां देवाः। त्रयस्त्रिश्शेंऽमृतई स्तुतम्। सृत्येनं रेवतीः क्षत्रम्। ह्विरिन्द्रे

वयों दधुः॥८९॥

स्तोमें सप्तदुशे स्तुत॰ सहां हुविरिन्द्रे वयां दधुश्चत्वारिं च (वसन्तेनं ग्रीष्मेणं वर्षाभिः शार्देनं हेम्न्तेनं शैशिरेण षट् ॥)॥१९॥———[१९]

देवं ब्र्हिरिन्द्रं वयोधसम्। देवन्देवमंवर्धयत्। गायत्रिया छन्दंसेन्द्रियम्। तेज् इन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं। देवीर्द्वारों देविमन्द्रं वयोधसम्। देवीर्देवमंवर्धयन्। उष्णिहा छन्दंसेन्द्रियम्। प्राणिमन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेर्यस्य वियन्तु यजं॥९०॥

देवी देवं वंयोधसम्। उषे इन्द्रंमवर्धताम्। अनुष्टुभा छन्दंसेन्द्रियम्। वाच्मिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजं। देवी जोष्ट्री देवमिन्द्रं वयोधसम्। देवी देवमंवर्धताम्। बृह्त्या छन्दंसेन्द्रियम्। श्रोत्रमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजं॥९१॥

देवी ऊर्जाहुंती देविमन्द्रं वयोधसम्। देवी देवमंवर्धताम्। पङ्ग्या छन्दंसेन्द्रियम्। शुक्रिमन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वीतां यजं। देवा दैव्या होतांरा देविमन्द्रं वयोधसम्। देवा देवमंवर्धताम्। त्रिष्टुभा छन्दंसेन्द्रियम्। त्विषिमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वीतां यजं॥९२॥

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वयोधसम्। पतिमिन्द्रंमवर्धयन्। जगत्या छन्दंसेन्द्रियम्। बलुमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजं। देवो नराशश्सों देविमन्द्रं वयोधसम्। देवो देवमंवर्धयत्। विराजा छन्दंसेन्द्रियम्। रेत इन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं॥९३॥

देवो वन्स्पतिर्देविमिन्द्रं वयोधसम्। देवो देवमंवर्धयत्। द्विपदा छन्दंसेन्द्रियम्। भगमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं। देवं ब्रिह्वीरितीनान्देविमन्द्रं वयोधसम्। देवन्देवमंवर्धयत्। कृकुभा छन्दंसेन्द्रियम्। यश् इन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं। देवो अग्निः स्विष्टकृद्देविमन्द्रं वयोधसम्। देवो देवमंवर्धयत्। अतिंच्छन्दसा छन्दंसेन्द्रियम्। क्षत्रिमन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं॥ वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं॥ वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं॥ १४॥

वियन्तु यर्ज वीतां यर्ज वीतां यर्ज वेतु यर्ज वेतु यज् पर्श्व च (देवं ब्र्हिर्गायित्रिया तेर्जः। देवीद्वर्गि उष्णिहाँ प्राणम्। देवी देवमुषे अनुष्टुभा वाचमैं। देवी जोष्ट्रीं बृहृत्या श्रोत्रमैं। देवी ऊर्जाहंती पृङ्क्या श्रुक्रम्। देवा दैव्या होतांरा त्रिष्टुभा त्विषिमैं। देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः पितं जगत्या बलमैं। देवो नराशश्सों विराजा रेतः। देवो वनस्पितिर्द्विपदा भगमैं। देवं व्र्यहिर्वारितीनाङ्ककुभा यर्शः। देवो अग्निः स्विष्टकृदिर्तिच्छन्दसा क्षुत्रम्। वेतु वियन्तु चृतुर्वीतामेको वियन्तु चृतुर्वैत्ववर्धयदवर्धयश्र्श्वतुरंवर्धतामेकोऽवर्धयश्र्श्वतुरंवर्धयत् ॥)॥२०॥———[२०]

स्वाद्वीन्त्वा सोमः सुरावन्तर् सीसेन मित्रोऽिस यद्देवा होतां यक्षत्समिधेन्द्रर् सिमंद्ध इन्द्र आचर्षणिप्रा देवं बुर्हिर्होतां यक्षत्समिधाऽग्निर सिमंद्धो अग्निरंश्विनाऽश्विनां ह्विरिंन्द्रियन्देवं बुर्हिः सर्रस्वत्यग्निम्द्योशन्तो होतां यक्षदिडस्पदे सिमंद्धो अग्निः समिधां वसन्तेनुर्तुनां देवं बुर्हिरिन्द्रं वयोधसं विरश्तिः॥२०॥ षष्ठमः प्रश्नः 29

स्वाद्वीन्त्वाऽमीमदन्त पितर्ः साम्राज्याय पूतं प्वित्रेणोषासानक्ता बदेरैरधांतान्देव इन्द्रो वनस्पतिः पष्टवाह्ङ्गान्देवी देवं वयोधसं चतुर्नवितः॥९४॥ स्वाद्वीन्त्वां वेतु यजं॥

हरिः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके षष्ठः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/